

Kültür

Aydın TALAY

ÇALIŞMAK

BEREKETLİ HAYATIN CEVHERİDİR

“Helâinden kazanmayı gaye edinen, her yönden kârlı bir hayat sürecektir. Her şeyden evvel kazancında hayır ve bereket eksik olmayacağı gibi kendi bedenî ve ruhî hayatı da ahenk ve huzur içine girecektir.”

Genâb-ı Hakk'ın lutfettiği sayılamayacak kadar çok nimetler içinde sağlık ve âfiyet herhalde birinci sırayı alır. Fakat gelin görün ki küçük bir sıkıntı karşısında dahi karşılıksız bahşedilen bu engin nimetleri unutarak hemen dünyayı ve çevremizi zindan görüp ve göstermeye başlıyoruz. Nefsin ve hevânın bu oyununu bozmanın yolu da ancak sürekli olarak tevhidî iman ve bunun sosyal hayata yansımaları olan sâlih amelleri hummalı bir gayretle hayatımızda yaşamaktan geçiyor. Nefis zikirle, tesbihle, faydalı hizmetlerle meşgul edilmezse o, insana kötü olan her şeyi câzip göstererek en büyük servetimiz olan ömür sermayesini eritip tüketmektedir.

Dünya ve âhirete ait fikrî ve bedenî yararlı çalışmalar olmasaydı hayat çekilmez hale gelecekti. Bu yüzdendir ki, İslâmî hayatın tadını alamamış birçok kimse bir iki tur atıp bir kahveye giderek sanki boşuna verilmiş gibi vakti geçirme telaşı içine girmektedir. Hâlbuki ömür kısa, yapacağımız işler çok fazladır. Basit bir araç bile uzun zaman çalışma dışı kaldığında paslanıp iş yapamaz hale geliyorsa insan vücudu ve beyni de azim, gayret ve uğraşı istiyor. Semâvâtta, arzda ve içindeki her nesnede, hatta gözümüzle hareketsiz gibi görünen cisimlerdeki atom ve moleküllerde bile bitmeyen bir cevelan ve tesbih vardır. Fakat ne hazindir ki bizim insanımız bağ, bahçe ve tarla işlerinden elini eteğini çekip bir de emekli olduktan sonra hareketsiz kaldığı için kısa zamanda hastalık kaynağı olduğu gibi enerji ve neşesini de kaybediyor. İşte kulunu çok iyi bilen rabbimiz 53/Necm Suresinin 39 ve 40. âyetlerinde meâlen şöyle buyuruyor: *“İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur. Ve çalışması da ileride görülecektir.”* Resul-i Zîşân Efendimiz (s.a.v.) de bu konuda hadîs-i şeriflerinden birinde, *“Allah Teâlâ meslek sahibi mü'minleri sever.”* buyurmaktadır. Demek ki mü'min boş söz ve hareketlerden kaçınan ve hep faydalı işlerle uğraşan,

şuurlu ve şahsiyetli insandır. İmam Birgivî Müslümanın çalışıp daha fazla zekât verir hale gelmesinin nâfile ibadetlerden daha kıymetli olduğunu kaydeder. Müslüman her işinde Allah'ın rızasını hedeflediğinden her davranış ve uğraşısı neşe kaynağı ve güzeldir. Mü'min gafletten, zararlı davranış ve boş sözlerden şiddetle kaçınır. Bugün bu halin aksi yaşanıyor; kahvede boş vakit geçiriliyor, ev ve hatta camide lüzumsuz konuşma ve yersiz davranışlar sergileniyorsa tembellik ve atâletin sevkettiği nefsin ve şeytanın kuşatması altındayız demektir.

İslâm'ın çalışma prensibinde, başkalarının sırtından geçinme yoktur ve alın terine dayanan helâl kazanç esastır. Onun dünyasında herkes, hatta her varlık için saygı ve iyi niyet taşımanın yanında faydalı hizmet hedefi vardır. Kâinatın Efendisi Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurur: *“Ümmetimin en hayırlısı ona hizmet edenlerdir.”* Canın ve malın sahibi olan Allah, insanın kısacık hayatı ve aczine rağmen çalışıp mükemmel hale gelmesi için kâinatı sayısız nimetlerle donatmıştır. Bunun bilinci içinde olan Müslüman bir avuç helâl kazancı batmanlarla harama tercih eden ve çalışmaktan zevk duyan insandır. Böylece hayrı, bereketi, fazileti, huzur ve sekîneti rehber edinen insan işine ve eserine dikkat edecektir. Onun için dîvân şairimiz Ziya Paşa bir beytinde şöyle der:

*Âyinesi iş'dir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde*

Giyiminde, yemesinde, çalışmasında ve oturup kalkmasında huzur ve güven kaynağıdır mü'min. Bu sebeptendir ki, sâlih mü'min her çevrede özenir, beklenir, istenir; sever ve sevilir. Bir gün Allah'ın Resûlü (s.a.v.) ashâbı ile sabah erken saatlerde otururken gencin biri gelerek hızlı adımlarla geçip dükkânına gitti. Ashâb genç için, "Keşke sabahın bu erken saatlerinde ibadetle meşgul olsaydı!" deyince, Rasûlullah Efendimiz şöyle buyurdu: "Öyle söylemeyiniz. Eğer başkasına muhtaç olmamak için; anne, baba, eş ve çocuklarının ihtiyacı için gidiyorsa Allah yolundadır. Övünme, desinler ve sırf zengin olmak amacı ile gidiyorsa şeytanın yolundadır."

Helâlinden kazanmayı gaye edinen, her yönden kârlı bir hayat sürecektir. Her şeyden evvel kazancında hayır ve bereket eksik olmayacağı gibi kendi bedenî ve ruhî hayatı da ahenk ve huzur içine girecektir. Mevla'sını unutmadan kendisini işine verenin vücudunda hantallık ve depresyondan eser kalmaz. Bugün insanımız hareketsiz ve tembel olduğu için şişmanlık, hantallık, şeker, kolesterol ve benzeri hastalıklarla iç içe yaşamaktadır. Çalışan insan nefsin, hevâ ve hevesin dür-

tülerinden ve çeşitli menfiliklerden uzak kaldığı gibi görüş ve düşüncesi de bulanmamış olur. Çalıştığı sürece başkasının malında ve canında gözü olmaz. Sonu perişanlık olan yığın yığın haram kazançlar ona örnek olmaz. Kabiliyet ve kudretini geliştirerek çalışan ve ibadetlerini de ihmal etmeyen insan darlık çekmez ve mihnetlere girmez. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in, helâl kazanan tüccarın kıyamet gününde siddikler, nebîler ve şehidlerle beraber haşredileceği müjdesi ne büyük bir pâyedir.

Helâl Kazanç

Başkasının sırtından geçinen asalak tiplerin dinimizde yeri ve itibarı yoktur. Kur'an'da adı geçen ve hikmet sahibi olduğu bilinen Lokman Hekim oğluna vasiyet ederken şöyle demektedir: "Helâl kazanmaktan el çekme. İnsanlara muhtaç ve fakir durumda olan kimselerin dini zayıf, aklı az ve mürüvveti yok olur. İnsanlar ona hep hakâret gözü ile bakarlar."

Hele dilencilik ve başkalarına minnet etme asla tasvip edilmemiştir. Zira çalışma şartları ne kadar çetin ve zor olursa o ölçüde de feyiz, bereket ve sevap yağacaktır. Başkalarına yüzsuyu dökmek kadar bir insanı küçültücü bir durum düşünülemez. Merhum dedem Dursun Tekinalp'ın kayın pederi Sillo Hoca, Van'ın tanınmış ulemasından idi. Yazdığı şiirinden bir beyti şöyledir:

*Abûri (yüzsuyunu) dökmez kanın döker insan olan
Öyle bir âlî-cenâbım gayre minnet eylemem*

Osmanlı'yı altı asır dimdik ayakta tutan husus kabiliyet ve kudretlerin önünün açık olup iyi eğitilmiş köle ve devşirmelerden dahi en yüksek idarecilerin çıkmasıdır. Yine hatırlayalım Allah Rasûlü'nün emriyle bütün mal ve mülkünü terk ederek hicret emrine uyan Mekkeli Muhâcirler, zengin iken fakir duruma düşmüşlerdi. Ensârın, bütün malını onlarla paylaşacak derecede kardeşçe davranmalarına rağmen Medine'de daha sıkı çalışmayla eskisinden daha varlıklı hale geldiler. Mekke'nin en zenginleri arasında olan Abdurrahman b. Avf'ın Ensâr kardeşinden sadece Pazar ye-

rini göstermesini isteyerek, yaptığı ticaretle kısa zamanda zenginleştiğini unutmayalım.

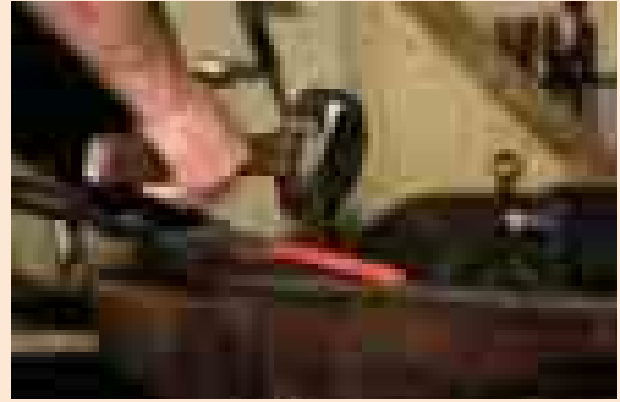
Günümüzde ekmek parası isteyene birlikte yemeğe gitmeği teklif ettiğinizde veya şehrine gidecek parası olmayana, ilâç parası isteyene bizzat aynî olarak yardım teklifinde bulunduğunuzda bunu kabul etmediğini görüyoruz. Cuma günleri küçücük çocukların eline torba verip cami kapılarına sıralayan ve özür, sakat görünüm verdiren asalak insanlar tevbe etmezlerse eninde sonunda rüsvâlîğe düşeceklerdir. İnsanımızın merhamet damarı ile oynayanlara dikkat edip hayırlarımızı araştırarak verelim. Zira belini eğen olsa taş koyacak çok olur misali biraz zahmet çekme pahasına geliri düşük olsa da çalışmak isteyen iş bulma imkânına kavuşur. Ne yazık ki kanser gibi hayatımızı saran israf ve maddî yarışa normal kazanç yetmediği gibi işverenlerimiz dürüst, vasıflı ve çalışkan işçiyi bulmakta çoğu zaman zorlanıyor. Perişan duruma düşen ve boşanma ile neticelenen birçok evlilikler ailesi için her türlü cefaya seve seve katlanacak eğitimi almayan erkeklerin eseridir.

İşleyen Demir Paslanmaz

Çalışkan, enerjik ve kılı kırk yaran ecdâdın torunlarını bugün maalesef uyuşukluk sarmış. Tembellik, peri masallarındaki gibi her cezbedici yolu kullanarak gelen âdî ve mübtezel bir hayat tarzıdır. Her tip insanın kalıbına, huyuna girebilir. Adına ister havaîlik, ister âvârelik veya hop-palık deyin miskinlik, herkesi aldatabilen sinsi ve korkunç bir hastalıktır. Bazen iyilikseverlik ve samimiyet rolüne girer. Bazen en meşru bir mazeret veya hastalık adını alır. Kimi zaman iş yapar görünür veya kendisini acındırır. Bilhassa genç kardeşlerimizin bu gibi tiplerden ve fırsatçı şebekelerin eline düşmekten uzak durup Allah'a sığınmaları esastır. Çocuklarımız alışkanlıklara doğru ilk adımı atarken çevre, okul ve aile lafta ve temennîde değil gerçek anlamıyla, el ele vererek imandan sonra gelen ve Kur'an'da en fazla zikredilen sâlih amel kavramının çok iyi kavranılmasına ve yaşanmasına âzamî gayret göstermelidir. Unutmayalım ki kötü alışkanlıkların başlangı-

cı hep iyi telkin ve tavsiye aldatmacası ile başlar. Kaldı ki sağlık ve âfiyetimiz, aile huzurumuz, insanlar tarafından sevilmemiz hep dürüst ve çalışkan olmamıza bağlıdır. Rasûl-i Âlîşân Efendimiz (s.a.v.) dualarında sık sık tembellikten, âcizlik ve korkaklıktan Allaha sığınmıştır.

Tembelliği körükleyen sebepler de var şüphesiz. Özellikle faiz ve dövizin câzip hale getirilmesi, kazanç miktarına ve kefile bakılmaksızın veri-

len kredi kartları, gereksiz ve sebepsiz göçler v.b. insanımızı alınları terlemeden kazanç elde etmeye veya daha başka yanlış bir kısım yollara sevk etmiştir. Helâl kazanç ve alın terinin güzelliği, bereket ve selâmeti üzerinde de gerektiği gibi durulmaması, kontrol ve ceza sistemi gibi caydırıcı unsurların yeterince çalıştırılmaması sonucunda, haram yollardan kazananların sayısı gittikçe artırmıştır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurur: *“Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, haram yoldan mal kazandıktan sonra kişinin onu harcamasının kendisine hiçbir hayrı ve bereketi yoktur, verdiği sadaka kabul edilmez. O maldan geriye kalan da onun ancak cehennemdeki azağı olur. Allah kötülüğü kötülükle yok etmez, aksine kötülüğü iyilikle yok eder.”*

Peygamber Efendimizin (s.a.v.) şu duasını da unutmayalım: *“Ey Allah'ım! Sıkıntıdan ve üzüntüden sana sığınırım. Âcizlikten ve tembellikten sana sığınırım. Korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım. Borcun bana galip gelmesinden ve birtakım insanların beni kahretmesinden sana sığınırım.”*